

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Tractatus De Institutione Sacerdotum, qui sub Episcopis
animarum curam gerunt, quo ad mores eorum & reliquam
vitam**

Soto, Pedro de

Louanij, 1562

5 De remedijs & ratione medendi animarum vulneribus in speciali.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30247

Lect. Quinta.

DE REMEDIIS, ET RAS-
tione medendi animarum
vulneribus in
speciali.

DE causis itaque & origi-
ne peccatorum dictum
est: iam de curatione di-
cendum. Circa quam
iuxta ea quæ superius, cum de sa-
tisfactione & poenitentia agere-
mus, dicta sunt, aduertendum est,
quòd ecclesiæ antiquæ consuetus
do fuit, vt cuilibet lethali pecca-
to, certa destinarentur tempora
poenitentię, ante quam peractā,
nō concedebatur communio vel
sacrificij, vel sumptiōis eucharis-
tiæ, ei qui id genus peccati com-
misisset. Tempora verò hæc sta-
tuebantur ex episcoporum iudis-
cio & arbitrio. Et frequēter quidē
in concilijs, aut vniuersalibus,
aut prouincialibus, communi o-
mnis

De cano-
nib⁹ poe-
nitentia-
libus &
publica
poeniten-
tia.

mniū iudicio hæc tempora præ
 finiebantur. Vnde orti sunt cano
 nes poenitentiales in diuersis cō
 cilijs editi: quorū plurimos colli
 git Rabanus in li. quē vocat poe
 nitentiarum. Sunt etiā antiquoꝝ
 rū de his nōnulli tractatus, Greg.
 Neocæsariensis & Petr^o Alexan
 drinus episcopi scripsērūt cano
 nes, circa eos potissimū, qui fidē
 negarunt. Scribit etiā de his Ni
 cephorus in fragmento quodam
 de facultate ligandi atque soluen
 di: vbi dicit, nulla ratiōe sacerdo
 tē aliquē hac potestate bene fun
 gi posse, qui vigorē canonum, &
 suam cuiq; peccato multam im
 ponēdam ignorauerit: particeps
 enim fiet peccati, quod sine il
 la censura canonica remiserit.
 Huius verō consuetudinis, & ca
 nonum poenentialium Augu
 stinus in Ench. c. 65. hanc reddit cau
 sam, vt ecclesiæ, quæ interiorē
 & veram cordis poenitentiā nō
 potest videre: illo testimonio
 perseueratiæ in poenitentia (in
 quit

PE
 quit ill
 clesiam
 gandi a
 uerten
 quam t
 multi p
 quæ sc
 referen
 rius dix
 nitenti
 pis sub
 certum
 pora ill
 ritas ar
 retur, v
 ta non
 delict
 cerdot
 fuisse t
 Nam (c
 stendin
 tiquita
 occulta
 ecclesia
 cilio sp
 parati
 tiam ag

quit ille) satisfaceret: apud quā (Ecclesiam scilicet) est potestas ligandi atque soluendi. Vbi aduertendum est, quod, quamquam tempora illa poenitentiae, multi putent ad peccata publica, quae scandalo fuissent Ecclesiae, referenda: pro illis enim (vt superius diximus) solennes illae poenitentiae indicebantur ab episcopis sub iudicio totius Ecclesiae: et certum est in illis seruata esse tempora illa: si tñ rigor ille & seueritas antiquae ecclesiae consideretur, videbimus etiam ob occulta nonnunquam peccata, quae videlicet ad secretum iudicium sacerdotum referebantur, iniuncta fuisse tempora illa poenitentiae. Nam (vt superius ex Origene ostendimus, & nonnullis alijs antiquitatis testimonijs) quandoque occulta ipsa ad iudicium publicum ecclesiae deferebantur ex consilio spiritualis Iudici. Sic enim parati erant, qui veram poenitentiam agebant, nihil recusare: tam

ta etiam erat antiquæ illius eccle-
 się innocentia & charitas, vt vno
 poenitente aut paucis, omnes cõ
 pateretur & cõdolerent: quare
 non recusabant publicè se ostens-
 dere peccatores, etiam illi, quor-
 um peccata non fuerunt manife-
 sta. Itaque illud certissimum est,
 tempora illa poenitentia serua-
 ri non potuisse, nisi manifestum
 id esset cæteris. Nec enim partici-
 pabant (vt diximus) Sacramen-
 tis intra illa tempora. Vnde cer-
 tum etiã est non semper pro pec-
 catis, præcipuè occultis, imposta
 esse tanta poenitentia tempora:
 sed in occultis hoc fiebat non si-
 ne multo consilio, iuxta qualita-
 tem personarum: vt videlicet
 quod prodesse poterat saluti ani-
 mæ poenitentis, & aliorum ædis-
 ficationi, fieret: nõ verò illa rõe
 ipsi, vel alijs fieret ifamia, aut vis-
 tuperiũ, aut scandalum. Hinc fas-
 ctum est, vt posterioribus tẽpo-
 ribus tantò ille rigor remissus fue-
 rit: & nõ dubitamus hoc magna

ex

P
 ex parte
 cessarijs
 iter ifide
 cipuè cu
 scandalo
 oportuit
 cata, ma
 habebat
 tam om
 & iudicu
 rō, quan
 principe
 quanqua
 tamen pu
 laribus iu
 tur (crim
 authorita
 legum. H
 se (vt sup
 lennes il
 rint, & t
 poenitenti
 trio sacer
 quidem e
 tiam infe
 Sed in ho
 bet episc

ex parte factum esse iustis & necessarijs de causis. Tunc enim, cū iter infideles ecclesia agebat, precipuè curabatur, ne vita fidelium scandalo esset infidelibus. Quare oportuit seuerissimè puniri peccata, maximè quia tunc Ecclesia habebat disciplinam suam separatam omnino à secularium legū & iudicium punitione. Nunc verò, quando etiam ipsæ leges & principes ad Ecclesiam pertinet, quanquam sint alia iudicia, satis tamen putandum est, si in secularibus iudicijs crimina puniantur (crimina inquam, subditorū) autoritate & seueritate illarum legum. Hinc putamus factum esse (vt superius diximus) quòd solennes illæ poenitentia cessauerint, & tandem omnes canones poenitentiales commissi sint arbitrio sacerdotum: in grauioribus quidem episcoporum, in alijs etiam inferiorum sacerdotum. Sed in hoc negotio debet cuiuslibet episcopus constituere, quæ oportet

oportuna salutis animarū: quod fieri solet in synodalibus constitutionibus: quas proculdubio oportet esse cognitās omnibus inferioribus sacerdotibus. Canones verō illos poenitentiales antiquos non ita omnes tenentur scire: cū iam illa tempora poenitentiae sint arbitraria: quanquā profureit nō parū illa saltē vidisse: vt antiqua illa ecclesiae seueritas si nō oīo seruari, saltē cogitari possit, & secūdū aliquā proportionem obseruari. Neque enim in illis tēporibus poenitentiae cogitandum est, solūm curatū fuisse vt perseuerantia illa esset testimonium verae poenitentiae coram ecclesia: quod quidē verum est, vt Augustinus dicit, verum etiā vt illis longioribus tēporibus mala consuetudo peccandi, si introducta esset, vt pronitas ad similia peccata, aut facilitas peccādi, & similia, quae ex peccato relinquuntur curarētur. Nec illi solū, cui satisfactiones in

po

P
ponebāt
tius etiā p
luit eccle
plo vider
cata fiant
sit pro ill
tia: atque
populus,
taretur. A
quantū h
clesia det
ni peccat
propter c
rētiē pub
rūm plen
tudine &
liberatio
quarēnda
eius virib
suranda su
attinet ad
illos poe
mus facile
peccatis s
conducib
rētur: sed
iudicio, v

ponebatur, bono & salutis: sed totius
 etiam populi ædificationi voluit
 ecclesia cõsulere: vt hoc exẽ
 plo viderent omnes, quanti pec-
 cata fiant in ecclesia, & quã dura
 sit pro illis suscipienda poeniten-
 tia: atque ita ab eis deterreretur
 populus, & ad Dei timorem exci-
 taretur. Apertẽ enim videmus,
 quantũ horũ obliteratio in Ec-
 clesia detraxit dignæ æstimatio-
 ni peccatorũ, & timori Dei: quã
 propter cuperẽt multi illa poeni-
 tentię publicæ tẽpora restitui. Ve-
 rum plena illa ab omni consue-
 tudine & reliquijs peccatorum
 liberatio poenitentis præcipuẽ
 quærenda est: & ideo illi hoc est,
 eius viribus & captui commens-
 suranda sunt omnia. Quare quod
 attinet ad restituendos canones
 illos poenitentiales, non puta-
 mus facile esse definiendum. In
 peccatis sanẽ publicis videretur
 conducibile fore ecclesiæ, si serua-
 rẽtur: sed quãdo illa in exteriori
 iudicio, vel sæculari vel ecclesi-
 stico,

stico, aliter puniuntur: videbitur
 nō admodū necessarium; interim
 tamen non dubitamus populum
 magis ædificari satisfactionibus,
 quæ voluntariè suscipiuntur: æ-
 dificari (inquam) ad timorem dei
 & poenitentiam: quam deterren-
 tur à peccatis, poenis quæ iungū-
 tur in iudicijs. Quare in Concilio
 grauisimo episcoporum, & do-
 ctorum virorum atque timentis-
 sum Deum, esset hoc maturius cō-
 sultandum. Nunc sufficere debet
 admonuisse de necessitate huius
 sequestrationis poenitentium à
 Sacramentorum participatione,
 modò satisfactionibus cōdignis
 interim præparentur: hæ enim
 sunt fructus digni poenitentia,
 quos petit Dominus. Testantur
 etiam hoc ipsum verba canonū,
 in quibus frequenter dicitur, tem-
 pora illa suscipiēda esse, vt sic po-
 stea purificatus à peccatis animus,
 dignè possit ad Sacramenta acce-
 dere. In qua ratione, multa certè
 sunt comprehensa nobis imitan-
 da,

da, & hu-
 propositi
 mox plu-
 ribus poe-
 poeniten-
 notasse.

Nunc
 & medici
 quibus pe-
 carint, qu-
 tia suscip-
 que ex fi-
 Collegere
 vt de satis-
 satisfactio-
 delict, or-
 nam: in qu-
 prendu-
 medelam
 enim, quic-
 corporear-
 nis pertin-
 as scilicet
 austeritate
 quid ad he-
 mosynis a
 proximū s

da, & huic, de quo nunc agimus, proposito cōuenientia: de quib⁹ mox plura: interim de temporibus poenitentia, & canonibus poenentialibus sufficiat hęc ante notasse.

Nunc quod genus remediorū & medicinarum esse debeat, aut quibus potissimum exercitijs vacent, qui tempora illa poenitentia suscipiebant: est breuiter quoque ex superioribus indicandū. Collegerunt etiam posteriores, vt de satisfactione diximus, tria satisfactoria opera: ieiunium videlicet, orationem, & elemosynam: in quibus merito omnia cōprehenduntur, quę pertinent ad medelam animarum. In ieiunio enim, quicquid ad castigationem corpoream, & afflictionem carnis pertinet, intelligimus: vigilię scilicet, vestitus & dormitiōis austeritatem ac duritiem, & quicquid ad hoc pertinet. In elemosynis autem, opera pietatis in proximū siue spiritualia siue cor

*De trib⁹
operibus
satisfac
torijs.*

k

pora

poralia sint, intelliguntur: ministrare infirmis, laborare in exhortandis peccatoribus ad poenitentiam, & in docēdis ijs quę necessaria sunt ad salutem, & huiusmodi alia plurima. Denique in orationibus omnia spiritualia exercitia, meditationum, lectio-
capitulum
 240
 241
 242
num, & quicquid pertinet ad animum in Deum elevandum, includimus. Itaque satis patet, nullum esse reliquum genus medicinę spiritualis, quod in his non sit comprehensum. Et constat in antiqua ecclesia sic poenitentibus iniunctos esse singulis hebdomadibus dies aliquot ieiunii, & (vt Tertullianus inquit in libro de poenitentia) etiam de qualitate cibi & somni, de cilitio & cinere, gemitibus & deiectione vultus, præcipiebat disciplina illa poenitentię. Hęc itaque proposita sint de antiqua illa ratione & cura, quę in Ecclesia adhibebatur vulneribus animarū sanandis.

sioq

k

Ex

Ex
 mūm
 quam
 salubri
 Primu
 dini ec
 & cert
 rum co
 catum
 Sacran
 si post
 & satis
 in anti
 tempu
 peccati
 re non
 questra
 etiam
 bus ora
 sunt ex
 quod a
 admitt
 absolut
 nim in
 ante co
 tentia
 erant a

Ex his igitur colligamus primum duo, non tã afferentes quicquam, quã proponentes quod salubrius & consultius videtur. Primum: Antiquã illi consuetudini ecclesiã valde esse cõforme, & certẽ saluti animarum non parum conferre, vt nullus post peccatum mortale ad participationẽ Sacramenti altaris admittatur, nisi post aliquot dies poenitentia & satisfactionis. Constat enim in antiqua ecclesia impositu esse tempus illud, ob vnum tantum peccatum mortale: & illo tempore non solum à communione sequestratos fuisse poenitentes, sed etiam ab oblatione & cõmuniõibus orationibus, ferẽ sicut nunc sunt excommunicati, præterquã quod ad doctrinam audiendam admittebantur. Videtur etiam absolutio ipsa eis negata. Non enim imponebantur eis manus ante completum tempus poenitentia: cum scilicet admittendi erant ad communionem: quã

k ij uis

uis fortè impositio illa manuum
 magis ad externam absolutionē
 coram ecclesia, quasi ab excom-
 municatione, referri possit, quā
 ad absolutionem à peccatis corā
 Deo. Deinde, quā est consensu-
 taneum rationi, vt, qui diuinam
 prouocauit iram, & peccando
 Dei contempsit gratiam, nō sta-
 tim se ingerat, sed in timore &
 verecūdia expectet, & magis de-
 siderio Christum sumat? Et quan-
 tam gratiam diuinam humilitas
 hęc cōferet animæ? Et quā
 hoc ad timenda & cauenda pecca-
 ta oportunum? Quod itaque vti-
 tile hoc sit, & plurimū ad De-
 um placandum conducat: non
 potest in dubium verti: & etiam
 quod cōforme sit sensui antiquæ
 Ecclesiæ. Id tantū in dubium
 verti potest: An præsentium tē-
 porum moribus ita conueniat.
 Vbi primò fatemur, quod pro
 peccato mortali solius fortè cogi-
 tationis aut voluntatis, maxi-
 mē in his qui vitam in Dei timo-
 re

P
 re duci
 hoc ob
 vbi lo
 circum
 pius fa
 te temp
 runt au
 fieri ale
 catum
 tum co
 dalum a
 qui alio
 uioribu
 necessar
 à comm
 illi abso
 nitentia
 riam his
 lendum
 munion
 aliud ex
 deflende
 da poen
 loco an
 tiqua tax
 quem de
 acceptat

reducunt, non semper necessario
hoc obseruare expedit, maxime
vbi loci, temporis, & personæ
circumstantiæ aliud poscunt: vt si
pius sacerdos aut laicus, in stan-
te tempore quo similes consueue-
runt aut celebrare, aut participes
fieri altaris, occurrat aliquod pec-
catum: imò etiam si esset pecca-
tum completi operis præter scâ-
dalum aut certam malitiam: talè,
qui alioqui vitam agit absq; gra-
uioribus peccatis, non putamus
necessario diutius arcendum esse
à communione, aut differendam
illi absolutionem, cum verè poe-
nitentiæ ostendit signa: tamè es-
tiam his esse omnino hoc consu-
lendum, vt vel ante sacram com-
munionem, vel si circumstantiæ
aliud exigat, post illâ dies aliquot
deslendo lapsui mortali, & agen-
dæ poenitentiæ pro illo, deputet,
loco annorum quos Ecclesia an-
tiqua taxabat. Nec dubitamus eū
quem descripsimus, libenter hoc
acceptaturum: omnē scilicet qui

in Dei timore & obedientia mā-
datorum eius absque frequentis
bus lethali bus culpis vitam agit.
Alioqui, qui hoc aut nō suscipit,
aut graue putat, eo ipso ostendit
quā longē absit à vero timore
Dei. Non est opus multis exem-
plis scripturæ hoc confirmare.
Certè Dauid pro vno peccato, La-
uabo (ait) per singulas noctes les-
ctum meum & cæt. & peccatum
meum coram me est semper. Itē,
Exitus aquarum deduxerunt or-
culi mei: & similia multa dicit, es-
tiam postquam audierat remis-
sum esse sibi peccatum. Maria so-
ror Moysi pro murmure in fra-
trem, etiam à lepra curata, septē
diebus manere iubetur extra cae-
stra, remissa iā culpa. Si pater eius
(inquit scriptura) spuisset in faciē
eius, nonne debuisset septem dies
rū rubore perfundi? Quibus vera-
bis quid aliud indicatur, quā nō
facile, nec statim post peccatū ad
participationem sacramēti alta-
ris accurrendū esse? Et hæc quis
dem

Num. 12

dem diximus de vno duntaxat
aut altero peccato mortali.

Alterum verò, de his qui mul-
tis peccatis & frequentibus trans-
gressionibus assueuerunt, vitam
sine Dei timore in licentiosa li-
bertate agentes, est diligētius an-
notandum. De his enim dicis-
mus, multò esse certius, nulla ra-
tione eos admittendos esse ad cō-
munionem, nisi transactis non
paucis diebus poenitentiae. Vbi
fatemur non paruam esse difficul-
tatem, non propter rationem a-
liquam, sed propter consuetudi-
nem, & summam certè incuriam
curandi animarum salutem: qua
factum est, vt vix sit inter sacer-
dotes, qui de hoc cogitet: & ra-
rior inter poenitentes, qui sibi pa-
tiantur hoc imponi. Videtur ita-
que aut desperandum esse de plu-
rimis poenitentium, aut condes-
cendendū huic cōsuetudini. Vbi
non possumus aliud respondere,
quàm in hac tāti momenti re ad
antiquā ecclesiam nobis esse cōsu-

k iiij giens

giendum, & illius autoritate resistendum facilitati horum temporum. Itaque hominem post integrum annum, ne dicam post multos etiam exactos in peccandi consuetudine, in obliuione mandatorum Dei, et sine aliquo eius timore: aut certe in quo, et si Dei timor et cura seruandi diuina mandata fuerit ex parte: præualuit tamen frequentia peccandi & consuetudo: mox post vix enarrata peccata, & leui suscepta satisfactione, ad altare permittere, non videmus qua ratione fieri possit: nisi forte vera ostenderetur poenitentia, et omitti non posset: & tunc, quod prius fieri non potuit, post communionem impleretur: ita videlicet ut post frequentia peccata nullus sine condigno poenitentiae tempore facile dimittatur. Primum constat Ecclesiam, totam quadagesimam cum magna austeritate ieiuniorum, orationum, & piorum operum frequentia olim seruasse, ut ita accederent præparati
ad

ad myst
& ad co
in Pasch
sia sine g
xerant.
ab hac d
missis,
in altari
re non im
bat, man
bus in l
Quomo
situm ca
bere cre
uit facile
tat, nequ
na reme
maxime
tempor
le se rela
dem m
tiam
po

ad mysteria redemptionis nostræ
 & ad communionem Sacramenti
 in Paschate, etiã illi, qui in Eccle-
 sia sine grauioribus peccatis vi-
 xerant. Quam ergo alienum est
 ab hac disciplina, omnibus his om-
 missis, heri in peccatis, & hodie
 in altari esse? Ratio etiã ipsa, qua
 re nõ immerito Ecclesia hoc age-
 bat, manifesta est, & ex superiori-
 bus in hac materia satis patet.

Quomodo enim verum propo-
 situm cauendi peccata illum ha-
 bere credendum est, qui consue-
 uit facilè labi, tamen neque cogi-
 tat, neque oblata suscipit oportu-
 na remedia? Hæc itaque de illo
 maximè vera sunt, qui multorũ
 temporũ experientia didicit, faci-
 lè se relapsurum in peccata. Et qui-
 dem multis horum differre etiam
 ipsam absolutionem oportet.

De quib⁹ proxima lectione

plura.

LECTIO

k v